

MULTATULI'S PORTRETTE

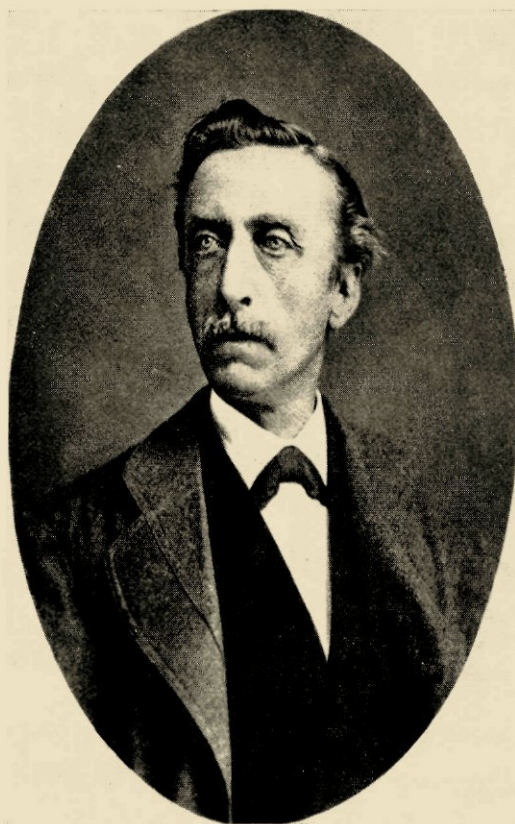
Eduard Douwes Dekker was in die dagen een groot man in ons land. Waar hij optrad als Nutslezer waren de zalen stampvol, zijn gehoor enkel aandacht. Men hing aan zijn lippen, want hij had de gave van het woord en wist zijn auditorium op te zweepen... Zijn uiterlijk viel mij tegen. Een kleine, schrale, bleeke figuur, met groote, dwalende, lichtkleurige, min of meer fletse oogen, die veelal zoekend naar boven staarden”.

In deze zelfde tijd werd Multatuli te Rotterdam bezocht door een jongmens met letterkundige aspiraties, dat kort na het bezoek een brief erover schreef, die later gepubliceerd werd¹⁶ en waarin men leest: „De indruk, dien de persoon (van Multatuli) op mij maakte, was scherp tegengesteld aan 't geen ik verwacht had. Zijn portret lijkt niets meer. De oogen zijn niet levendig,

terwijl de wangen geel en gerimpeld zijn en nog al magerheid aan 't hoofd geven. De snor is borstelig en kort, de houding eenigszins gebogen. Wat mij van den wijzen en wiskunstigen Multatuli verbaasde en in de war bracht, was zijn zenuwachtige bewegelijkheid”.

Deze beschrijving komt wel overeen met de foto's, die in dit zelfde jaar gemaakt moeten zijn, bij Wegner en Mottu te Amsterdam; hier nrs 10, 11 en 12. Klaarblijkelijk zijn deze drie opnamen op dezelfde dag gemaakt, en het zijn de laatste portretten die van Multatuli bekend zijn; zij geven de schrijver weer van *Vorstenschool* en de laatste bundels *Ideën*, zoals de z.g. Sjaalman-foto die van *Minnebrieven* en de portretten door Mitkiewicz die van de eerste bundels *Ideën*.

In September 1874 had Vosmaer Multatuli om portretten gevraagd en tot antwoord gekregen:¹⁷ „Wat de portretten aangaat, ge weet niet wat 'n getob dit voor my is. Ik kan niet pozeeren. Als ik er aan denk daartoe uittegaan, beginnen de spiertjes van m'n gezicht al te trillen. Er bestaat een (zeer goed) portret van me. Dat is al 'n jaar of acht oud. Zou dat niet kunnen worden gecopieerd? Dan is 't in eens goed. Ik ben sedert dien tyd afgevallen, o ja. Maar 1°. Het staat den Havelaar nader. 2°. Na m'n dood zal 't even goed

10. Foto Wegner en Mottu, 1875